

כ"ז אלול ה'תשע"ו 30.9.16

מגזין מס' 399

ערב שבת פרשת נצבים/ראש השנה

קשר-שבועי מאת הרב יאיר קלב

חיים כסנא

ענין 'קבלת העול' - היסוד הבריא לעבודה פנימית

ראשית העבודה (לשון עיבוד ותיקון) הוא ענין ה'קבלת עול'. כלומר, לא הריגוש והחוויה הם העיקר, כי אם המעשה בפועל. יש להשתדל בשווה, בהתכוונות כנה, גם כש"בא לי" וגם כש"לא בא לי" - באותו "יושר".

והביאור בזה, לאחר שראשית לכל מרגיל האדם את עצמו ומפנים את ענין המעשה בפועל ב'קבלת עול' בחיי היומיום (שבזה גורם הוא ל'תענוג בורא'), אזי כבר יכול הוא 'להכניס' גם 'חיות' בעבודתו (תענוגו האישי 'תענוג נברא'). ומחוייב הוא האדם להכניס תענוג ועריבות שלפי ערכו וטבעו בעבודתו, שהרי עבודה בקבלת עול בלבד (ללא שום גילויי רגש וחוויה מרוממי נפש), סוף סוף 'מייבשת' ובמילא מחלישה את כל יכולתו לפעול באופן חיובי בעולם להאירו.

סדר עבודה זה, תנאי עיקרי הוא לחיים בריאים ומאוזנים: אף שאכן מחוייבים אנו לעורר את רגשותינו (אהבת ה'נכון' והיראה מפני ה'לא נכון'), שרב ועצום כוחם לשמש 'כנפיי' שאר-רוח ה'מרטיבים' ומכניסים רוח-חיים בעבודתנו, מכל מקום, זאת יש לזכור - העיקר הוא המעשה בפועל. וכהדגשת אדמו"ר הזקן בספר התניא סוף פרק מ': כשם שהעיקר בעוף הוא גופו וכנפיי העוף תפקידם רק לאפשר לגופו לפרוח בהן למעלה, כך בעבודת האדם - "תכלית האהבה היא העבודה מאהבה". כלומר, העיקר בעבודת האדם הוא קיום ה'נכון' (הוא הרצון העליון), ואילו רגשותיו ('כנפיי' שאר רוחו), עם כל חשיבותם, תפקידם רק לאפשר לו לעבוד את בוראו בחיות. וזה שעל האדם להקדים ולהחדיר בעבודתו את ענין הקבלת עול - ראשית העבודה ('תענוג בורא') לפני וכתנאי להתעסקותו בענין ההתפעלות הריגשית ('תענוג נברא'). כי רק באופן הזה מוגן הוא מפני 'אורות דתוהו' - היסחפות לריגושים וחוויות שאינם על הקרקע.

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממש, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

השבת ממנה מתברך חודש תשרי

"החודש השביעי, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת האחרונה של חודש אלול; ובכח זה מברכים ישראל את החודשים אחת עשרה פעמים בשנה"

"אתם ניצבים היום"

בשבת זו שלפני ראש השנה, שלא כבשאר 'שבתות מברכים', אין מברכים בבית הכנסת את חודש תשרי.

את סיבת הדבר ביאר רבנו הזקן, בעל התניא, בשם רבו, המגיד ממזריטש (ששמע זאת מהבעש"ט): **"החודש השביעי, שהוא החודש הראשון לחודשי השנה, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים, שהיא השבת האחרונה של חודש אלול; ובכח זה מברכים ישראל את החודשים אחת עשרה פעמים בשנה"**.

מהי ברכתו של הקב"ה? ברכה זו היא העולה מתוכנה של קריאת התורה שבשבת זו: **"אתם ניצבים היום"**. המילה **"היום"** מכוונת לראש השנה, יום הדין, וכמו שכתוב **"ויהי היום"**, ובתרגום למילים אלו שבפסוק נכתב: **"והוה יום דינא רבה"** (=ויהי יום הדין הגדול). דהיינו שכאן מבטיח לנו הקב"ה כי בראש השנה **"אתם ניצבים"**, קיימים ועומדים - כלומר, **"זוכים בדין"**.

מכלל לפרט

כיון שברכה זו היא ברכה כוללת, הרי שמיד אחרי הכלל באים הפרטים: **"ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם... מחוטב עציך עד שואב מימך"**. לאחר הברכה הראשונה והכוללת, מפרטת התורה את עשרת הסוגים שבעם ישראל, אשר כל אחד ואחד מהם מקבל את ברכתו המיוחדת הדרושה לו. כל הברכות הללו מיועדות לתכלית אחת - **"לעברך בברית ה' אלוקיך"**. כריתת ברית ענינה

ביטוי של התאחדות, כאשר שניים כורתים ברית ביניהם נעשים הם כמציאות אחת. באופן כזה צריכה להיות ההתקשרות של עם ישראל לקב"ה - יהודי צריך להרגיש שהוא והקב"ה הם דבר אחד.

המעשה הוא העיקר

המטרה המרכזית בענין כריתת הברית היא לתת לדברים ביטוי מעשי. הן מצד ברכתיו של הקב"ה שצריכות להתבטא בתוך העולם הזה הגשמי, בשפע ובהרחבה גשמיים כפשוטם. כידוע, הדין של ראש השנה הוא בעיקר על עניני העולם הזה ("אין אדם נידון בראש השנה אלא לעניני העולם הזה"), ולכן באה ברכת ה' דוקא בצורת שפע גשמי.

כך גם מצד עבודת האדם את בוראו, העיקר הוא שהדברים לא יישארו אצלו במישור הרוחני, אלא יבואו לידי ביטוי מעשי. אמרו חז"ל: **"המעשה הוא העיקר"**. הכוונות, גם אם יהיו הנעלות ביותר, אינן העיקר, אלא דוקא קיום המצוות בפועל. לכן ההלכה היא, שעל ידי כוונה בלבד אין האדם יוצא ידי חובת קיום המצוות, כי אם על ידי הקיום המעשי. רק בקיום מעשי של המצוות, אפילו בלא כוונה, יוצאים ידי חובה (אלא שלשלימות המצוה יש צורך גם בכוונה).

קוממיות

על ידי עבודת ה' כדרוש, ובכלל זה עבודת התשובה, שעל ידה נעשית כריתת הברית עם הקב"ה, זוכים לקבל

גם בשבת זו אומרים, קודם תפילת שחרית, את כל התהילים, אף על פי שאין מברכין את החודש. אחרי התפילה – התוועדות בבית הכנסת, כבכל שבת מברכים.

באחת משיחותיו אמר הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו כי בשבת שלפני ראש השנה יש להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על ידי צדקה של מאכל ומשקה ('לחיים') או על ידי צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה, ועל אחת כמה וכמה לימוד תורה. ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה (כולל הסכום!) שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... (נתינת ממון בפועל, להפריש לעצמו וליתנו לעני או לגבאי בבוקר).

את ברכותיו של הקב"ה בשבת זו, ו"זוכים בדין", וחודש תשרי נעשה "המשובע והמשביע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה".

ובפשטות – ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, עד הטובה העיקרית והפנימית – הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, באופן של "ניצבים", כדברי הפסוק "ואולך אתכם קוממיות", בקומה זקופה – ובקרוב ממש.

(מעובד מתוך הספר "שלחן שבת", על פי 'תורת מנחם' התוועדויות ה'תשמ"ז כרך ד')

The screenshot shows the website www.tanya.com. At the top, there is a navigation menu with links like 'בית', 'אודות', 'תוכנית', 'תעודות', 'תמונות', 'הערות', 'אודות', 'אודות', 'אודות', 'אודות'. Below the navigation is a large video player featuring a video of a Rebbe with the title 'הרב אירי כלב - ספר התניא ביו...'. To the right of the video player is a QR code. Below the video player is a grid of video thumbnails with titles such as 'אבות המשיחה - חלק 3', 'אבות המשיחה - חלק 2', 'אבות המשיחה - חלק 1', 'אבות המשיחה - חלק 4', 'אבות המשיחה - חלק 5', 'אבות המשיחה - חלק 6', 'אבות המשיחה - חלק 7', 'אבות המשיחה - חלק 8', 'אבות המשיחה - חלק 9', 'אבות המשיחה - חלק 10'. At the bottom of the page, there are more video thumbnails and a 'תוכנית' section.

התחדשנו!

בוטאו לבקר
באתר המשודרג
www.tanya.com

ראש השנה ועשרת ימי תשובה

יום ראשון כ"ט באלול, ערב ראש השנה

בסליחות אומרים תחנון (=וידוי) אפילו לאחר עלות השחר, אבל לא בתפילה.

היום אין תוקעים בשופר, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור.

אחרי התפילה אומרים 'סדר התרת נדרים' (כמובא בסידורים), במניין עשרה אנשים כשרים (ולכל הפחות צריך שיהיו לפניו שלושה).

עורכים מגבית ומחלקים 'צורכי החג' לראש השנה ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה (בדומה ל"מעות חיטים" קודם חג הפסח).

נוהגים לכתוב פ"נ (=פדיון נפש) (הנשואים - כמובן בחגירת אבנט) עבורו ועבור בני ביתו לבקשת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של הרבי מליובאוויטש ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על מנת לקראתו על הציון.

נוהגים להשתטח על קברי צדיקים, והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כבוד קדושת אדמו"ר מהוריי"צ נשמתו עדן וכבוד קדושת אדמו"ר נשיא דורנו.

מסתפרים, וטובלים במקווה טהרה לכבוד החג.

משעה אחת קודם תפילת המנחה עד תפילת ערבית במוצאי ראש השנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום.

הנוהגים לתת צדקה בכל יום, יתנו היום גם עבור שני ימי ראש השנה.

לפנות ערב לובשים בגדים נאים וחשובים, ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים.

אין לובשים ה'קיטל', גם לא הש"ץ והתוקע. אלא ביום

הכיפורים.

מדליקים את נרות החג בזמן הנקוב בלוחות, כמו בערב שבת. מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה (מאש הדולקת לפני החג). גם הפעם מברכת אחרי ההדלקה. הברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום הזיכרון", ו'שהחיינו'. איש המדליק, לא יברך 'שהחיינו'.

יש להכין נר גדול (כמו נר נשמה) כדי שיהיה אפשר להדליק ממנו את נרות ליל ב' דראש השנה.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש השנה. וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראש השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתירה [הידור] במצות עשה, וזהירות בסייג של לא תעשה, וזהירות יתירה בהנהגה טובה".

עיקר עבודת ראש השנה היא בקבלת עול מלכות שמים, ולכן עבודת היום היא בעבודה הנראית כפשוטה: **באמירת תהילים כל הזמן.** יש למעט בשינה בשני לילות אלו ככל האפשרי ולהיזהר מדברים בטלים עד קצה האחרון, גם משיחות איזה שיהיו (כהעבד אשר אין לו זמן אף רגע לשבות ממלאכת אדונו, או כבן הטרוד בשמחת קבלת פני אביו).

לפני תפילת ערבית אומרים תהילים. בשנים מסוימות, לאחר אמירת תהילים זו, החל הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו לנגן "אבינו מלכנו".

ערבית - בסיום תפילת שמונה עשרה אומרים "עושה השלום (בתוספת ה' הידיעה) במרומיו", וכן בסיום הקדיש.

לאחר תפילת ערבית כל אחד אומר לחברו: **'לשנה טובה תיכתב ותיחתם'**, בלשון יחיד דוקא. דהיינו, גם

מי ששכח לומר 'עלה ויבוא' בברכת המזון, ונזכר קודם שהתחיל 'הטוב והמטיב' – אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזיכרון הזה, ברוך... מקדש ישראל ויום הזיכרון". בלילי ראש השנה אם התחיל ברכת 'הטוב והמטיב', ואפילו תיבת 'ברוך' בלבד – חוזר לראש ברכת המזון.

בברכת המזון של ראש השנה, לפני 'הרחמן' של ראש השנה אומרים 'הרחמן' של יום טוב. בסוף ברכת המזון, אומרים "עושה שלום..." (ולא "השלום" כבתפילה).

יום שני, ראש השנה א' בתשרי

בימי ראש השנה טובלים במקווה טהרה בשחרית קודם התפילה, כבכל שבת ויום טוב.

שחרית – הבריאים אינם טועמים וגם אינם שותים מאומה עד אחר התקיעות וסיום התפילה.

מנהג ישראל תורה, לעשות מאמצים גדולים ביותר, שכל ילד יהיה בימי ראש השנה משך זמן בבית הכנסת, וישתתף – בהתאם לגילו – בתפילות וברכות, ישמע תקיעת שופר, יענה 'אמן', ו'אמן, יהא שמיה רבא'.

יכוון המברך להוציא את השומעים ידי חובתם בברכות ובתקיעות, וגם השומעים יכוונו לצאת ידי חובתם, ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו".

במשך ימי ראש השנה, משתדלים (על פי הוראת הרבי מליובאוויטש) לזכות רבים מאחינו בני ישראל בשמיעת קול שופר, דהיינו לברך ולתקוע להם סדר התקיעות דמיושב כהלכתן, ובמיוחד חיילים ושוטרים, והנמצאים בבתי אבות, בתי רפואה ובתי הסוהר.

קידוש: "תקעו... לאלוקי יעקב", סברי מרנן, וברכת הגפן (בלבד).

נוהגים שלא לישון בראש השנה ביום, והיושב בטל הרי זה כישן.

לאנשים נכבדים שנוהגים לפנות אליהם בלשון רבים. **קידוש** – מי שבירך 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, לא יברכנה שוב בקידוש.

"מצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה. אמנם לא יאכלו כל שובעים, כדי שלא יקילו ראשם ותהא יראת ה' על פניהם".

בכל סעודות ראש השנה טובלים **פרוסת המוציא בדבש**, אבל מניחים מלח על השולחן.

בהתוועדויות של ראש השנה היה הרבי טובל פרוסה אחת בדבש, ולאחר מכן עוד פרוסה במלח.

טבילת פרוסת 'המוציא' בדבש, וכן טבילת התפוח בדבש – שלוש פעמים.

בתחילת הסעודה של לילה זה, לאחר הטעימה מפרוסת המוציא, אוכלים תפוח מתוק בדבש. **וכך נהג הרבי:** המתין עד שיגיעו גם הרימונים לשולחן, ואז נטל את התפוח ביד ימינו, בקליפתו. חתכו לחלקים, טבל חלק אחד (ג' פעמים) בדבש, ורק אז בירך עליו 'בורא פרי העץ', ואחר הברכה קודם האכילה אמר: "יהי רצון מלפניך (ללא ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו) שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה".

גם אם יש על השולחן תמרים או רימונים, שהם משבעת המינים, הורה הרבי לברך 'בורא פרי העץ' על התפוח דוקא.

ההנהגה בפועל וההוראה לרבים – לכוון בברכת 'העץ' לפטור בברכה זו גם את רסק התפוחים שאוכלים בקינוח הסעודה.

בהמשך לזה, אוכלים רימון וראש איל (למעשה – ראש דג. וצריך לבדקו בעוד מועד מתולעים), אבל אין אומרים 'יהי רצון' כי אם רק על התפוח.

רבותינו נשיאינו מיעטו ביותר בדיבור בימי ראש השנה, כולל בעת הסעודות, ובפרט ביום הראשון.

(החל משנת תשי"ב) נטל ידיו לסעודה, הוא והקהל, בכל ראש השנה לקראת צאת החג לעת ערב. במשך ההתוועדות הורה לנגן ניגונים מכל הנשיאים, ואמר מאמר דא"ח (דברי אלוקים חיים - מאמר חסידות) נוסף לשיחות וכו', ובו הזכיר מדברי כל הנשיאים.

ערבית - יש לזכור ולהזכיר לציבור את השינויים וההוספות שבתפילת עשרת ימי תשובה, וכן 'המלך הקדוש' בברכת 'מגן אבות'.

עשרת ימי תשובה

בענין סיוע לצורכי החגים - אף על פי שכבר נתנו לכבוד ראש השנה, יש לבדוק שוב לאחר החג, שמא כעת (לאחר שנתעלה בראש השנה) עומד יהודי - בדרגתו עתה - במצב של "אין נכון לו", ולהשלים את כל החסר לו לצורכי החגים בימים הבאים.

בעשרת ימי תשובה אין אומרים סליחות, מלבד בצום גדליה שהוא תענית ציבור.

שבת קודש פרשת וילך ו' בתשרי, שבת שובה

"כל עניני שבת שובה שייכים לכל אחד ואחת מישראל, האנשים והנשים והטף, כמנהג ישראל שבאים כולם לבית הכנסת ושומעים קריאת התורה וכו'".

שבת שובה - מתקנת ומעלה את כל שבתות השנה, כי התשובה דשבת תשובה היא נעלית גם מהתשובה דכל שבתות השנה.

בשבת שובה יש להחליט החלטות טובות: להוסיף בכל עניני העבודה בתורה, עבודה וגמילות חסדים (כולל גם צדקה בדרך המותרת בשבת - ע"י הכנסת אורחים בסבר פנים יפות וכיו"ב).

בשבת שובה דורש הרב בפני הקהל מהלכות החג (חג הסוכות), "והעיקר - לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד להם המעשה אשר יעשו"...

"ידוע אשר בלילה - החל מצאת הכוכבים עד אחרי

תשליך: אחר תפילת מנחה, לפני השקיעה, הולכים מחוץ לעיר אל באר המים או מעין ואומרים 'סדר תשליך' (המודפס בסידורים ובמחזורים), ואחר כך מנערים שולי הטלית קטן. אם כבר שקעה החמה, ניתן לומר תשליך עד הלילה. מי שלא הלך לתשליך בראש השנה, יכול ללכת ב"ג מידות' (ח' תשרי).

ערב שלישי, ליל ב' ראש השנה, ב' בתשרי

ערבית - לפני תפילת ערבית אומרים תהילים.

זמן הדלקת נרות הערב - רק בלילה, לאחר צאת הכוכבים, מאש הדלוקה לפני ראש השנה. מברכים (לאחר ההדלקה): "להדליק נר של יום הזיכרון", ו'שהחיינו'.

בעת הדלקת הנרות נוהגים להניח לפני המברכת פרי חדש ובעת ברכת 'שהחיינו' מסתכלת בו, ותדליק את הנרות סמוך לקידוש ממש. אם היא לובשת לראשונה בגד חדש, אינה צריכה פרי חדש ואז יכולה להפסיק בין הדלקת הנרות לבין הקידוש. ואם אין לה פרי או בגד חדשים - בכל זאת תברך 'שהחיינו'.

נוהגים להניח פרי חדש לפני המקדש ובעת ברכת 'שהחיינו' מסתכל בפרי חדש, או שלובש בגד חדש, ואם אין לו - מכל מקום יברך 'שהחיינו'.

את הפרי החדש אוכלים קודם נטילת ידיים לסעודה. בליובאוויטש נהגו, וכן הקפידו רבותינו נשיאינו, לאכול כזית ולברך ברכה אחרונה (רק על הפרי ולא על היין).

דברים הנאכלים לסימן טוב, הם רק בלילה הראשון.

סיום החג

לשון הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו: "ואני בהצעת, אשר גם כל אחד ואחד ינהוג כן, לחבר שעות של ראש השנה והתחלת מוצאי ראש השנה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאינו - יומשך גם לנו בכל ענינינו אור החסידות עד למטה מטה". הרבי בעצמו

ו' **בתשרי** - הוא יום השנה להסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה שניאורסון, בת הרבנית הצדקנית מרת רחל ובת הרב הגאון והחסיד ר' מאיר שלמה, אשת הרב הגאון והחסיד והמקובל ר' לוי יצחק, אמו של הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו. נפטרה בשבת שובה תשכ"ה, בעלות המנחה, ומנוחתה כבוד בניו יורק. בנה, הרבי, נהג להתוועד ביום זה, וכן יסד על שמה "קרן חנה". ובהתוועדות ו' תשרי, כשחל בחול, נהג לערוך מגבית עבור קרן זו. כן נוסדו כמה מוסדות חינוך בארץ הקודש ובעולם הנקראים "בית חנה".

יום שני ח' בתשרי

במנחה אומרים תחנון.

יום שישי ט' בתשרי, ערב יום הכיפורים

מהיום ועד אחר ב' דראש חודש מרחשוון אין אומרים תחנון.

חצות לילה - אין אומרים תהילים (ובכלל זה - שיעור תהילים החודשי)... לבד מראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים והושענא רבה".

יום רביעי - ג' בתשרי - צום גדליה

גדליה בן אחיקם, שמונה על ידי מלך בבל לשלוט על שארית הפליטה שהותיר ביהודה, נרצח בג' תשרי ע"י ישמעאל בן נתניה בשליחות מלך בני עמון. רציחתו גרמה להגליית שארית הפליטה מארץ ישראל ונחשבה כחורבן בית המקדש עצמו.

בתפילת שחרית אומר הש"ץ (=שליח ציבור) "עננו" בברכה בפני עצמה, בין ברכת "גואל ישראל" ל"רפאנו", גם אם התפללו רק שלושה מתענים. אם אין כנ"ל - אומר הש"ץ "עננו" בתוך ברכת "שומע תפילה".

מי שאינו מתענה אינו נעשה ש"ץ, ואם נעשה ש"ץ אומר "עננו" בברכת "שומע תפילה" כיחיד בתפילת מנחה.

בכל עשרת ימי תשובה אומרים 'אבינו מלכנו' הארוך בשחרית ובמנחה אחר נפילת אפיים, קודם "ואנחנו לא נדע".

(**התקשרות** | מעובד מתוך המגזין)

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

הסיפור השבועי

לקונה עבדיו בדים

השעה היתה אחת וחצי בצהריים של ערב ראש השנה. לפתע צדו עיניו של זיילר אדם המתהלך הלוך ושוב מול הדוכנים. האיש עצר ליד השלט המודיע על סגירת הדוכנים בראש השנה וקרא את הכתוב בו. כשסיים החל לשוחח עם אחד מנציגיו של זיילר.

זיילר השקיף מרחוק בנעשה. הוא הבחין שהשיחה מתלהטת. ממקום מושבו לא היה יכול לשמוע את תוכן השיחה, אך תנועות הידיים הנמרצות שבהן לוותה העידו שהשניים אינם משוחחים על בדים. הוא החליט לגשת לאורח ולשמוע מה בפיו.

בעודו מתקרב קלטו אוזניו שברי מילים: "לא ייתכן שאתם סוגרים את הדוכנים בגלל חג שלכם. זו תערוכה בין לאומית!".

"שלום לך", קטע זיילר את דברי האיש ולחץ את ידו. כעת הבחין בבירור שהאיש מבוגר ומתקרב לגיל שיבה. הלה הפנה אליו מבט זועף, אך זיילר התעלם והתעניין באדיבות מניין בא.

"מצ'ילה", השיב האיש.

זיילר זיהה מיד שהמבטא שבו הגה האיש את שם המדינה לא היה דרום אמריקני, ולכן שאל: "ומניין אתה קודם שהגעת לצ'ילה?".

"איך בין א פוילישער!" (=אני מפולין), הפתיע האיש בידיש צחה.

באותו רגע הכתה בזיילר המחשבה: ייתכן שהמפגש הזה הוא תכלית כל הימצאותו כאן, בתערוכה המיותרת, בערב ראש השנה.

"מה דעתך להיכנס פנימה, לשתות משהו", הציע בחביבות לאורח. זה נענה והשניים החלו לשוחח. "האם

מאות המבקרים שפקדו את תערוכת בדי הריפוד לא יכלו להחמיץ את החסיד המזוקן, שדמותו בלטה בנוף סוחרי הבדים.

ר' מאיר זיילר, חסיד חב"ד תושב קריית מלאכי ויצרן טקסטיל, הביט בדוכני הבדים שלו ברגשות מעורבים. מבחינה עסקית – כדאיות התערוכה נמוכה ואין הצדקה כלכלית לשנע את הצוות והציוד, שנה אחר שנה, לתערוכה. אולם לא השיקולים העסקיים הטהורים מנחים אותו.

זו היתה הוראה של הרבי מליובאוויטש להשתתף בתערוכת הבדים השנתית. אמנם היא לא הולידה עסקי בדים רבים, אך עסקים רוחניים הניבה גם הניבה. כל יהודי שהיה נקלע לדוכן היה מתבקש להניח תפילין, וכך נזרעו זרעים רבים של יהדות.

אחרי כל תערוכה היה זיילר משגר דיווח לרבי על שהתרחש בה. לא אחת סיפר על יהודים שהניחו תפילין בין יריעות הבדים אחרי שלא עשו זאת עשרות שנים.

זה קרה לפני עשר שנים. התערוכה השנתית התקיימה הפעם בבלגיה. זיילר התלבט אם המאמץ כדאי. התערוכה נועדה להתקיים ארבעה ימים, מיום ראשון ועד רביעי, אלא שביום שני חל ערב ראש השנה. האם יש היגיון בהשקעה העצומה, אם ממילא הדוכן לא יהיה פעיל במשך יותר ממחצית משך התערוכה?

ובכל זאת לא ויתר על המסורת. ביום הראשון של התערוכה הציב זיילר שלט המודיע למבקרים כי הדוכנים שלו יהיו סגורים בימי החג. זו היתה עצת הרבי, להציב שלט המודיע על סגירת הדוכנים בשבת, כדי שהלקוחות ידעו שעליהם לפנות אליו בתחילת התערוכה.

תרצה להניח תפילין?“, הפתיע זיילר.

האיש הביט בו בתדהמה. “להניח תפילין?“, התזז בכעס. “מי מאמין בזה בכלל? אני לא מאמין בתפילין, לא מאמין בדת ולא מאמין באלוקים! אני עברתי את היטלר! בן שתים עשרה הייתי כשפרצה המלחמה.”

“אני מבין אותך“, השיב זיילר בנחת. “אך אנא, פעם אחת בחייך הנח תפילין. הבה נחגוג לך בר-מצוה כעת!...” בתוך הדברים נטל זיילר את האיש בזרועו והחל לפסוע איתו לעבר משרדו. שם פשט האיש את מקטורנו והחל להפשיל את שרוול חולצתו. זיילר כרך את רצועות התפילין על זרועו והניח את התפילין של ראש על קרקפתו.

ברגע שהחל האיש לקרוא ‘שמע ישראל’ – פרץ בבכי חסר מעצורים, שטלטל את כל גופו. הוא רעד ונאחז בידו של זיילר, בעודו גועה בבכי ממושך. כשנרגע, קרא את קריאת שמע באיטיות ובשיברון לב. הוא סיים, נשק על לחיו של זיילר וצנח באפיסת כוחות על כיסא.

“אינני יודע כיצד להודות לך“, נשא את עיניו הדומעות לעבר החסיד, שהיה עתה נרגש מאוד בעצמו. לאחר

שהתעשת יצא מן המשרד, בעוד כל הצוות מביט במחזה בעיניים קרועות מתדהמה.

זיילר ביקש להציג לפני האיש את סחורתו והתעניין באילו בדים הוא סוחר. “בדים?“, משך הלה בכתפיו, “אני בעסקי דגים.”

כעת היה תורו של זיילר להיות מופתע. “ומה מעשיך כאן, בתערוכה לבדי ריפוד?”

“ראה“, השיב האיש, “אמנם אני עוסק בדגים, אך בעת האחרונה אני שוקל להיכנס לעסקי הבדים...”

זיילר הביט במבט משתאה ביהודי ניצול השואה מצ’ילה, סוחר הדגים, שיד ההשגחה הובילה אותו לתערוכת בדים בערב ראש השנה, כדי שיוכל להניח תפילין בפעם הראשונה בחייו.

“עסקים רבים לא עשינו באותה תערוכה“, מסיים זיילר, “אך ידענו לשם מה באנו, וגם ידענו שתהיה לנו שנה טובה.”

(על-פי סיפורו של ר’ מאיר זיילר לתכנית

‘תורת חיים’ של JEM)

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

”זאת התורה אדם” (במדבר יט' ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת נצבים

ברית עולם

לפני מותו מכנס משה את כל בני ישראל (ראשי העם, השבטים, החכמים ופשוטי עם, זקנים, נשים, טף וגרים) לחיזוק הברית בינם לבין הקב"ה וקביעת הציות של העם היהודי למצוות אלוקיו. הברית כוללת ומחייבת גם את כל הדורות הבאים בישראל עד אחרית הימים.

ברית מחייבת

ושוב מזהיר משה את העם מפני הליכה בדרכי העמים שמסביבם. עליהם להישמר שלא להגרר אחר השפעתם השלילית שלא ידיחום לעבודתם הזרה ולשום הנהגה בדרכיהם הנלוזות. הברית ענינה חיזוק הקשר בין ישראל לה' והעמדת הגבולות המתחייבים מעצם בחירתם להיות עם סגולה לה'.

ומפרט משה שבאם חלילה יסטו יחידים או קבוצות מקרב העם מדרך ה', לא ייסלח להם והם יענשו על כך קשות. אזי ידעו גם הגויים לומר כי צרת ישראל לא באה עליהם אלא בשל הפרת בריתם עם ה'.

סוף ישראל לעשות תשובה

ובאם עקב העונשים הקשים והגלות המרה שיבואו כתוצאה מהפרת הברית ישוועו בני ישראל אל הקב"ה, ובאותה שעה, דוקא מתוך הלחץ והמשבר, תתחזק

אהבתם לה' ותגבר אמונתם בו ועד אשר ישובו בתשובה שלימה - אזי יחונם ה' ויקבצם מכל פזורות גלותם וישיבם לארצם המובטחת. ולפי ערך התחזקות הברית וחידוש האהבה בין העם לבין ה', יסב האלוקים את הקללות והאסונות על ראש שונאיהם.

כי קרוב אליך הדבר מאד

משה מדגיש באוזני העם אשר מצוות ה' אינן בגדר הבלתי אפשרי. אדרבה, קיום התורה ומצוותיה קרוב מאד אל כל אדם וביכולתו לקיימן כנדרש - במחשבה (וברגשות הלב), בדבור ובמעשה.

ענין הבחירה החופשית

אף שהציוויים שבתורה ברורים בתכלית, מכל מקום ניתנת ליהודי הבחירה החופשית. בפני כל אדם עומדות שתי דרכים: דרך התורה - דרך הטוב, הברכה והחיים, ולעומתה דרך החטא - דרך הרע, הקללה והמוות. וביד האדם נתונה האפשרות לבחור בדרך הטוב - לאהבה את ה' אלוקיו ולדבקה בו ע"י קיום מצוותיו, ומובטח הוא כי יזכה בעבודתו לסיוע אלוקי מלמעלה. וכשיבחר העם בחיים ללכת בדרך הטוב, ירעיף עליו ה' את כל ברכותיו וישכון בשלום ובבטחון בארץ אבותיו.

'פדיון כפרות' – מנהג ה'כפרות', נוהגים לקיימו בעשרת ימי תשובה, ובפרט בזמן המובחר לכך בערב יום הכיפורים לפנות בוקר. המנהג מבטא את משאלתנו כי יסלח לנו ה' על כל חטאינו תמורת התרנגול או הכסף שאנו נותנים 'במקומנו' וישמש 'כפרה' תחתנו. נהוג לקיים את המנהג בתרנגול אחד לזכר ובתרנגולת אחת לנקבה (אפשר להסתפק בתרנגול אחד לכל בני הבית ותרנגולת אחת לכל בנות המשפחה). לאשה הרה נוטלים בעבורה שלושה עופות – שתי נקבות וזכר אחד (תרנגולת אחת עבור עצמה ועוד שניים בשל אי הודאות לגבי מין העובר).

אוחזים את התרנגול או הכסף ביד ימין ואומרים את הנוסח המודפס בסידור התפילה ובמחזור, למן "בני אדם יושבי חושך וצלמוות" עד "מצאתי כופר". אזי מסובבים שלוש פעמים את התרנגול או הכסף מעל הראש ובתוך כך אומרים: "זה חליפתי, זה תמורת, זה כפרתי, זה התרנגול (או הכסף) ילך למיתה (ובכסף – ילך לצדקה) ואני אלך לחיים טובים ארוכים ולשלום". וחוזרים על כל זאת שלוש פעמים. מיד לאחר הכפרות, מביאים את התרנגולים לשחיטה בפיקוח ובנוכחות שוחט מוסמך. ומצווה לכסות את הדם בעפר ולברך: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציונו על כיסוי הדם בעפר". לאחר מכן מנקים ו'מכשירים' את העופות ומעבירים אותם למשפחות נזקקות.

'כפרות' על כסף – יש הנוהגים לקיים את מנהג הכפרות עם כסף שתורמים לצדקה. נהוג לקחת סכום סמלי (לפחות ח"י שקלים – 18 ש"ח) עבור כל נפש מבני הבית, הנקרא בשם "פדיון כפרות". אומרים כנזכר לעיל את פסוקי ה"כפרות" ומסובבים את הכסף מעל הראש שלוש פעמים (בקיום המנהג בכסף, אומרים זה "הכסף ילך לצדקה"). את הכסף מעבירים לעניים או למוסדות צדקה.

ניתן להעביר את כסף "פדיון הכפרות" לעמותת "תניא – מודעות עצמית ביהדות".

לפרטים: 052-5-675-770

כשהקב"ה יוצא מהגלות

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

"ושב ה' אלוקיך את שבותך" (דברים ל, ג)

ונגאל.

פרשתנו מתארת את קיבוץ הגלויות הגדול שיהיה בבוא הגאולה: "ושב ה' אלוקיך את שבותך... ושב וקיבצך מכל העמים". חז"ל מדייקים בלשון הפסוק: לא נאמר "והשיב" (את שבותך) אלא "ושב" – "מכאן, כביכול, שהשכינה שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין – הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם".

לכאורה, מה החידוש שבמאמר זה? הרי עוד מימי האבות נמצא הקב"ה עם עמו ישראל, וכפי שהבטיח – "ואהיה עמך", "והנה אנכי עמך". אחר כך ניתנו הבטחות נוספות שהקב"ה לא יעזוב את ישראל ויהיה עמם תמיד. אפילו בזמן הגלות נמצא הקב"ה עם ישראל, כפי שנאמר על גלות מצרים – "והיה אלוקים עמכם" ברור אפוא שהשכינה נמצאת עם ישראל בגלות.

לא רק שומר

אלא יש כאן שני דברים שונים. העובדה שהקב"ה נמצא תמיד עם עם ישראל, אף בתקופת הגלות, פירושה, שהקב"ה שומר ומגן על העם. כפי שהמשילו זאת חז"ל ל"כבשה אחת בין שבעים זאבים והיא משתמרת". משמעות הדבר היא, שהקב"ה עומד מעל הגלות ומגבלותיה, משגיח על עם ישראל ומגן עליו.

לעומת זאת, כשהתורה אומרת "ושב ה' אלוקיך" – כאן מדובר על שיבה של הקב"ה מהגלות שבה הוא עצמו, כביכול, היה נתון. כאן יש חידוש גדול: לא זו בלבד שהקב"ה נמצא עם העם ומגן עליו, אלא הוא עצמו נתון כביכול בגלות. כאילו גם הקב"ה 'גורש' מ'ביתו' וסבל את צרות הגלות, עד שבאה הגאולה ואז הוא שב ממנה

הכתיב גאולה

אבל כאן מתעוררת שאלה חדשה: אם הקב"ה עצמו נתון אף הוא בגלות, איך תוכל לבוא הגאולה? יש כלל: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים", ואם הקב"ה הוא בבחינת 'חבוש' בגלות, איך יוכל להיגאל ולגאול את עם ישראל?

על כך משיבים חז"ל במאמרם: "הכתיב גאולה לעצמו". עוד קודם שיצא הקב"ה, עם עם ישראל, לגלות, הוא כבר 'הכתיב' את הגאולה – הוא קבע שיבוא יום שבו יוסרו כבלי הגלות, ועם ישראל, יחד איתו, ייצאו מהגלות לגאולה. מכיון שהקב"ה 'הכתיב' את הגאולה בתוך מהותה של הגלות, יכולה לבוא הגאולה ולבטל את הגלות.

יד ביד

לאחר כל זאת מוסיפים חז"ל פרט נוסף: אפשר היה לחשוב, שהואיל והקב"ה "הכתיב גאולה לעצמו", הרי בתחילה יגאל את עצמו ואחר כך יגאל את עם ישראל. מדגישים חז"ל: "שהוא ישוב עמהם" – הגאולה של הקב"ה, כביכול, באה ביחד עם גאולתם של ישראל. כל עוד נשאר אפילו יהודי אחד בגלות, עדיין שרויה גם השכינה בגלות, והיא תצא מהגלות רק לאחר שכל ישראל ייגאלו.

לאור זאת מובנים דברי רש"י בסוף פירושו לפסוק זה: "גדול יום קיבוץ גלויות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו". שכן גאולתם של ישראל היא גם גאולתה של השכינה, והם יוצאים יחדיו, יד ביד, מהגלות.

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ט')

חוטבי עצים ושואבי מים

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

ראשיכם... מחוטב עצים עד שואב מימך

בתחילת פרשתנו (ניצבים) כורת הקב"ה ברית עם ישראל: "אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם", ובהמשך הפסוק מפרטת התורה את כל חלקי העם שבאו בברית: ראשיכם... טפכם, נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך, מחוטב עצים עד שואב מימך".

מדוע רואה התורה לנכון לציין במיוחד את חוטבי העצים ושואבי המים? הדבר יובן כשנתבונן במיקום שבו הם מוזכרים בפסוק – לאחר כל הסוגים שבעם ישראל, ואף לאחר הגרים. מכאן שלא מדובר בסתם יהודים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים לצורך פרנסתם, אלא בסוג מיוחד שלמטה אפילו מהגרים.

באו להתגייר

מפרש רש"י: "מלמד, שבאו כנענים להתגייר בימי משה, כדרך שבאו בימי יהושע... ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים". כלומר, אותם גרים היו חדשים שזה מקרוב באו. ממש עכשיו, לפני הכניסה לארץ ישראל, באו כנענים אל משה וביקשו להתגייר, ומשה הטיל עליהם להיות חוטבי עצים ושואבי מים.

וזה החידוש שמציינת התורה בענין הברית הזאת – שהיא מקיפה את כל חלקי עם ישראל, אפילו את "חוטב עצים ושואב מימך" – אותם כנענים שזה עתה באו להתגייר, שאף הם נכללים ב"לעברך בברית ה' אלוקיך".

לחטוב ולשואב

ענין זה, של "חוטב עצים ושואב מימך", מפרשת תורת

החסידות כהוראה אישית בעבודת ה'. "עצים", מלשון עצה, רומז ל'עצות' הרבות הממלאות את האדם, בבחינת "רבות מחשבות בלב איש". יהודי נדרש להיות "חוטב עצים" – לחטוב ולהסיר את המחשבות המבלבלות.

"מימך" – רומז ל"מים המצמיחים כל מיני תענוג". אלה תענוגות העולם, המושכים את לבו של האדם ומפרידים אותו מהקב"ה. יהודי צריך להיות "שואב מימך" – לשאוב ולהוציא את מי התענוג מעניני העולם ולהגיע לכך שהתענוג האמיתי שלו יהיה רק בעניני קדושה ועבודת ה'.

בכחו של משה

אפשר היה לחשוב, שמשימה זו מוטלת רק על יהודי שהוא 'יושב אוהל', העוסק בתורה ובעבודת ה', ואילו מי שממילא עסוק במסחר ובחיי חולין, צריך להיות שקוע ב'עצות' ולהתענג מעניני החולין שלו.

מורה התורה, שגם 'כנענים', לפי הפירוש: סוחרים, צריכים להיות 'חוטבי עצים' ו'שואבי מים', לסלק את ה'עצות' המבלבלות ו'לשאוב' את מימי התענוג הגשמיים. ואם ישאל השואל, איך אפשר להגיע לדרגה גבוהה כל-כך? התשובה היא: "ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים" – הכח לזה ניתן מאת משה רבנו ומניצוץ 'משה' הטמון בלב כל יהודי, וכאשר יהודי הולך בכוחותיו של משה רבנו, נעשית גם עבודה זו קלה עבורו.

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך י"ד)

חסידות על הפרשה ניצבים

מדברי רש"י נמצאנו למדים, כי דוקא בסוג הנמוך ביותר בישראל ("חוטב עציך... שואב מימין") יש עילוי שאין בסוגים הנעלים יותר ("ראשיכם"). שהרי יהושע נתן את הגבעונים חוטבי עצים ושואבי מים "לעדה ולמזבח ה'" (יהושע ט), כלומר שזכו להיות משמשים בקודש, לשרת את מזבח ה'.

(ליקוטי שיחות, כרך ב', עמ' 400)

**התאחדות בני ישראל למטה פועלת
התאחדותם העצמית עם הבורא
לעברך בברית ה' אלוקיך ובאלתו (כט,יא)
כך היו כורתי בריתות עושין, מחיצה מכאן ומחיצה
מכאן, ועוברים בינתיים (רש"י)**

כאשר כל ישראל מתאחדים באחדות אמיתית – "כולכם" – על אף כל ההבדלים בין ה"ראשיכם" ל"שואב מימין", התאחדות על שכלית זו היא גופא הגורמת לאותה אחדות עצמית ועל שכלית בין הקב"ה וישראל.

(ליקוטי שיחות, כרך ב', עמ' 389)

**מעלת היהודי – בריתו עם אלוקיו
אתם ניצבים... למען הקים אותך היום לו לעם
(כט,ט-יב)
"ניצבים" – מורה על גדלות וחשיבות, כמו "ונציב
אחד אשר בארץ" (מ"א ד).**

"אתם ניצבים... למען הקים אותך היום לו לעם" – העובדה שאנחנו עם ה' והוא מלכנו מורה על גדלותם של ישראל. שכן אדם לא יכול למלוך אלא על בני אדם כמותו שהם בערך אליו, אך לא על עדר צאן, שאין להם שום ערך ויחס לגביו. נמצא אפוא כי היות הקב"ה מלך על ישראל מוכיחה שישראל הם, כביכול, 'בערך' אליו. אלא שגדלות זו אינה אלא תוצאה של כריתת הברית – "לעברך בברית ה' אלוקיך" (כי הרי לאמיתו של דבר אין לנברא שום ערך לגבי הבורא).

(אור התורה דברים עמ' קפ)

**מעלת המשמש בקודש
מחוטב עציך (כט,י)
מלמד שבאו כנענים להתגייר בימי משה כדרך
שבאו גבעונים בימי יהושע... ונתנם משה חוטבי
עצים ושואבי מים (רש"י)**

גם ביו-טיוב ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התיא

עזרה ראשונה לנפשו

תניא
מודעות
עצמית
ביהדות

YouTube f

שבת שלום!!!

וכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
ליקוט רעיונות, עיצוב ועימוד: חי דמארי
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת החג	ראש השנה	צאת השבת	כניסת השבת	עיר
18:57	17:47	19:00	17:49	י-ם
18:58	18:02	19:02	18:04	ת"א
18:57	17:53	19:01	17:55	חיפה
18:59	18:05	19:03	18:07	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון